

УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

(1917—1921)

Початок Української революції

Березень – червень 1917 р.

План

1. Лютнева Революція в Російській імперії
2. Причини і передумови Української революції.
3. Виникнення і еволюція Української Центральної Ради.
4. Політичні сили в Україні (весна 1917 р.)
5. Створення Української Армії.

Дати:

- **Березень 1917 р.** – утворення Української Центральної Ради (УЦР)
- **Квітень 1917 р.** – Всеукраїнський Національний конгрес

Поняття та терміни:

- «українізація армії»
- «автономізація»
- «самостійники»

Персоналії:

- М. Грушевський
- С. Єфремов

Лютнева революція 1917 р.

Причини

- **Загострення політичної ситуації** в Російській імперії через **участь Росії в Першій світовій війні**.
- **Бездарність верховного командування на чолі з імператором Миколою II** та в результаті цього великі людські втрати на фронтах.
- **Мобілізація** до армії великих мас селянства, призвела до **розорення та загального зубожіння значних мас населення імперії**.
- **Поглиблення соціально-економічних і політичних суперечностей** в країні.
- **Масовий страйковий рух**.

Змова проти Миколи II

- Царська еліти хотіла замінити Миколу II Царська еліти хотіла замінити Миколу II Олексієм.
- За планом змовників, імператора мали заарештувати під час його поїздки Російською імперією потягом, та змусити зректися престолу.

Перебіг подій

- 22 лютого 1917 року — імператор Микола II о другій годині дня потягом від'їхав з Царського села.
- 24 лютого 1917 року — Микола II отримав телеграму про масові заворушення та страйки в Петрограді.
- 26 лютого 1917 року — міністр внутрішніх справ Прототопов наказав арештувати сотню активістів лівих партій, в тому числі й сестру Володимира Леніна А. І. Ульянову-Єлизарову.

Початок революції

- **27 лютого** до страйку на **Путиловському заводі в Петрограді**, що розпочався **17 лютого 1917 року**, приєдналися **солдати Волинського, Преображенського та Литовського гвардійських полків**. **Петроград опинився в руках повсталих.**
- Для відновлення порядку в столиці та встановлення зв'язку з урядовими установами і особами створено **Тимчасовий комітет Державної Думи** (голова — **М. Родзянко**).
- Одночасно створена **Петроградська Рада робітничих, солдатських та матроських депутатів**, яка обрала головою лідера меншовицької фракції Державної Думи **М.Чхеїдзе**.
- Рада делегувала до Тимчасового комітету своїх представників — **М.Чхеїдзе** і **О.Керенського**.

**Родзянко
Михайло
Володимирович**

катеринославський
поміщик, маршалок
дворян
Новомосковського
повіту, голова
Катеринославської
губернської земської
управи, **голова IV
Державної думи
Російської імперії.**

Перехід влади до Державної Думи

- В ніч на 28 лютого Тимчасовий комітет у зверненні до народів Росії заявив, що він бере на себе організацію нової влади і до утворення Тимчасового уряду державне управління здійснюватимуть комісари із членів Думи.
- Більшістю голосів 2 березня 1917 року Петроградська Рада доручила формування уряду Думському комітету.

Рішення про створення Тимчасового Уряду

- 1 (14) березня на розширеному засіданні Тимчасового комітету Думи з участю Центрального комітету Конституційно-демократичної партії і Бюро Прогресивного блоку, а також представників Петроградської ради робітничих і солдатських депутатів був узгоджений склад першого урядового кабінету, про формування якого було оголошено на наступний день.
- Пізніше новий уряд оголосив про майбутні вибори до Установчих зборів на основі загального, рівного і прямого виборчого права при таємному голосуванні. Вибори були призначені на 17 вересня, але потім були перенесені на 12 листопада 1917 року. Старі державні органи були скасовані.

Дії Миколи II

- 28 лютого Микола II відправився з Ставки до Царського села.
- Група військових на чолі з комісаром Тимчасового комітету Державної Думи О.Бубліковим зайняла Міністерство шляхів сполучення, арештувала міністра та через телеграфний зв'язок сповістила всіх начальників залізничних станцій про те, що влада перейшла до Державної Думи.
- О 15:00 годині Микола II отримав телеграму про остаточну поразку лояльних військ в Петрограді.
- В ніч на 1 березня Микола II отримав інформацію про наказ затримати його поїзд. О 4:50 годині Микола II наказав змінити курс назад до Пскова.
- **2 березня 1917 р. у Пскові Микола II прийняв рішення про зречення.**

Зречення Миколи II

- **2 березня** Микола II зрікся престолу на користь свого **сина Олексія** при регентстві великого князя **Михайла Олександровича**.
- Михайло Олександрович в умовах тиску та можливих нових повстань підписав **Акт про відмову від прийняття престолу Російської імперії Великого князя Михайла Олександровича**.
- Після цього вся **влада перейшла до Державної Думи** на чолі з лівими силами, під їхній контроль перейшли й всі війська.

Высочайшій Манифестъ.

БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ МЫ, НИКОЛАЙ ВТОРЫЙ, ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ, ВЕЛИКІЙ КНЯЗЬ ФИНЛЯДСКІЙ, И ПРОЧАЯ, И ПРОЧАЯ, И ПРОЧАЯ.

Зречення Миколи II

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ Нашимъ подданнымъ:

„Въ дни великой борьбы съ внѣшнимъ врагомъ, стремящимся почти три года поработить Нашу Родину, Господу Богу угодно было ниспослать Россіи новое тяжкое испытаніе. Начавшіяся народныя внутреннія волненія грозятъ бѣдственно отразиться на дальнѣйшемъ веденіи упорной войны.

Судьба Россіи, честь геройской Нашей Арміи, благо народа, все будущее дорогое Нашего Отечества требуютъ доведенія войны во что бы то ни стало до побѣднаго конца. Жестокій врагъ напрягаетъ послѣдніи силы и уже близокъ часъ, когда доблестная Армія Наша, совместно со славными Нашими Союзниками, сможетъ окончательно сломить врага. Въ эти рѣшительные дни въ жизни Россіи почли мы долгомъ совѣсти облегчить Народу Нашему тѣсное единеніе и сплоченіе всѣхъ силъ народныхъ для скорѣйшаго достиженія побѣды и, въ согласіи съ Государственной Думою, признали мы за благо отречься отъ Престола Государства Россійскаго и сложить съ Себя Верховную Власть. Не желая разставаться съ любимымъ сыномъ Нашимъ, Мы передаемъ наслѣдіе Наше брату Нашему ВЕЛИКОМУ КНЯЗЮ МИХАИЛУ АЛЕКСАНДРОВИЧУ и благословляемъ Его на вступленіе на престолъ Государства Россійскаго. Заповѣдуемъ Брату Нашему править дѣлами государственными въ полномъ и ненарушимомъ единеніи съ представителями народа въ законодательныхъ учрежденіяхъ на тѣхъ началахъ, кои будутъ ими установлены. Принеся въ томъ ненарушимую присягу во имя горячо любимой Родины, призываемъ всѣхъ вѣрныхъ сыновъ Отечества къ исполненію своего святого долга передъ нимъ, повиновеніемъ Царю въ тяжелую минуту всенародныхъ испытаній и помочь Ему вмѣстѣ съ представителями народа вывести Государство Россійское на путь побѣды, благоденствія и славы.

Да поможетъ Господь Богъ Россіи.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„НИКОЛАЙ“.

Микола II

Олексій Миколайович

п'ята дитина і єдиний
син Миколи
II та Олександри
Федорівни,
спадкоємець
імператорського
трону.

Михайло Олександрович

великий князь,
четвертий син
Олександра III,
молодший
брат Миколи II

Склад першого Тимчасового Уряду

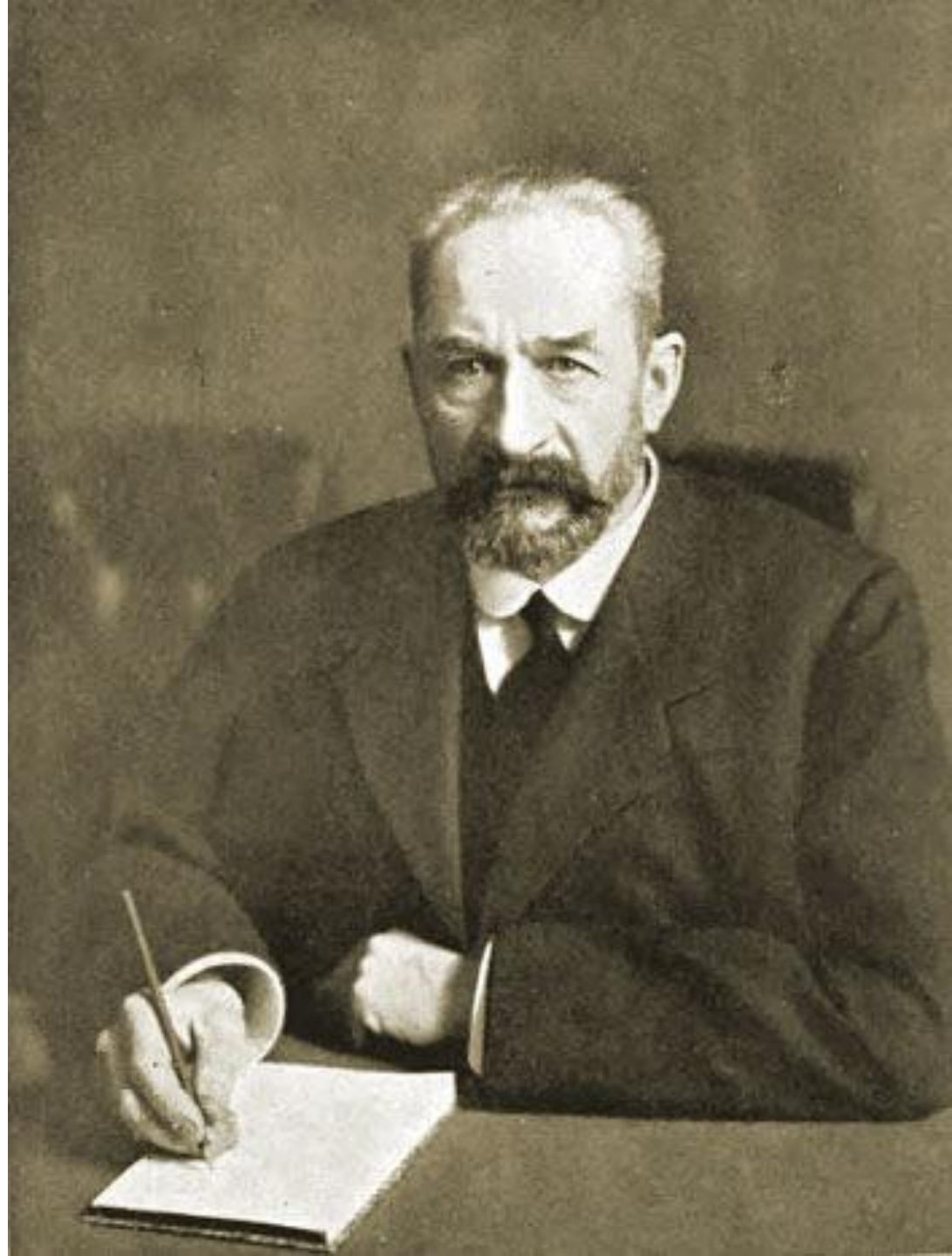
- Голова Ради Міністрів і міністр внутрішніх справ – кадет князь Г. Львов.
- міністр закордонних справ - кадет П.Мілюков
- міністр юстиції - «трудовик» (з березня - есер) О.Керенський
- міністр шляхів сполучення - кадет М.Некрасов
- міністр торгівлі і промисловості - прогресист О.Коновалов
- міністр освіти - кадет, професор О.Мануйлов
- військовий і тимчасово морський міністр - октябрист О.Гучков
- міністр землеробства - кадет А.Шингарьов
- міністр фінансів - великий підприємець М.Терещенко;
- обер-прокурор Святійшого Синоду - центрист В.Львов
- державний контролер - октябрист І. В. Годнєв

Засідання першого складу Тимчасового Уряду

Львов
Георгій
Євгенійови
ч

Голова Ради
Міністрів і
міністр
внутрішніх
справ

**Мілюков
Павло
Миколайович**

міністр
закордонних справ

**Керенський
Олександр
Федорович**

міністр юстиції

Некрасов Микола Вісаріонович

міністр шляхів
сполучення

Коновалов
Олександр
Іванович

міністр торгівлі
і промисловості

Мануйлов
Олександр
Аполлонови
ч

міністр освіти

Гучков
Олександр
Іванович

військовий і
тимчасово
морський міністр

Шингарьов
Андрій
Іванович

міністр
землеробства

Терещенко Михайло Іванович

міністр фінансів

Львов
Володимир
Миколайович

обер-прокурор
Святїйшого
Синоду

Годнєв Іван Васильович

державний
контролер

ЦГАКФФД

WWW.PHOTOARCHIVE.SPB.RU

2. Причини, передумови, мета і рушійні сили Української революції

Причини і передумови Української революції

- **Залежне і пригноблене становище України, великодержавницька політика** щодо неї панівних кіл як Росії, так і Австро-Угорщини.
- Важке **соціальне становище** переважної частини населення.
- Невирішеність **аграрного питання** і питання соціального захисту **робітництва**.
- **Піднесення українського національно-визвольного руху**, організаційне та ідеологічне його оформлення.
- **Порушення стабільності Російської та Австро-Угорської імперій**, загострення їхніх внутрішніх проблем унаслідок Першої світової війни.

Привід, мета, рушійні сили

- Привід: **Лютнева революція в Росії** (початок 8 березня (23 лютого) 1917 р.). Повалення монархії. Зречення Миколою II престолу (15 (2) березня 1917 р.).
- Мета: **здобуття автономії** як першого кроку до **незалежності**.
- Рушійні сили: **українська національна інтелігенція, селянство, військові, робітництво.**

3. Виникнення і еволюція Української Центральної Ради

Березень 1917 р.

Перша зустріч з ініціативи ТУПу

- **3 (16) березня 1917 р.** за ініціативою Товариства українських поступовців (ТУП) і Української соціал-демократичної робітничої партії(УСДРП) в Києві було скликано представників політичних, громадських, культурних та професійних організацій.
- Цього ж дня, на засіданні делегатів, було оголошено про створення **громадського комітету.**

Самостійники та автономісти

- В комітеті не було єдиної думки щодо майбутнього статусу України.
- Самостійники на чолі з М. Міхновським виступали за негайне ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.
- Автономісти (В.Винниченко, Д.Дорошенко і їх прихильники з ТУПу) бачили Україну **АВТОНОМНОЮ РЕСПУБЛІКОЮ У ФЕДЕРАТИВНОМУ СОЮЗІ З РОСІЄЮ.**

Тимчасовий компроміс

- **Щоб уникнути розколу** в національному русі, керівники обох організацій погодилися на **створення об'єднаної організації**, яка дістала назву **Української Центральної Ради**.
- Самостійники пішли на об'єднання з автономістами (федералістами), бо сподівалися, що розвиток революції приведе до визнання необхідності незалежності України.

Проголошення УЦР

- **4 (17) березня 1917 у Києві** на Володимирській 42, у напівпідвальному приміщенні українського клубу «Родина» **з ініціативи ТУПу** за участю українських політичних партій, українських військовиків, робітників, духовенства, кооператорів, студентства, громадських і культурних організацій **було оголошено про утворення Української Центральної Ради**.
- Цього ж дня УЦР **телеграмою повідомила керівників Тимчасового Уряду** Г.Львова і О. Керенського про своє утворення.

Керівництво УЦР

- Головою УЦР заочно обрано **Михайла Грушевського**, якого тимчасово заступав **Володимир Науменко**.
- Товаришами голови обрано **Дмитра Антоновича** і **Дмитра Дорошенка**.

Науменко Володимир Павлович

(1852—1919)

український журналіст, філолог,
педагог, громадський діяч.

У березні 1917 р. протягом двох
тижнів тимчасово очолював
УЦР до повернення із заслання
М.Грушевського, після чого

**відмовився увійти до
Центральної Ради.**

Міністр освіти
в уряді гетьмана П.
Скоропадського (листопад 1918).
Розстріляний у липні 1919 р. ЧК.
за «контрреволюційну
діяльність».

**Груше́вський
Миха́йло
Сергі́йович**

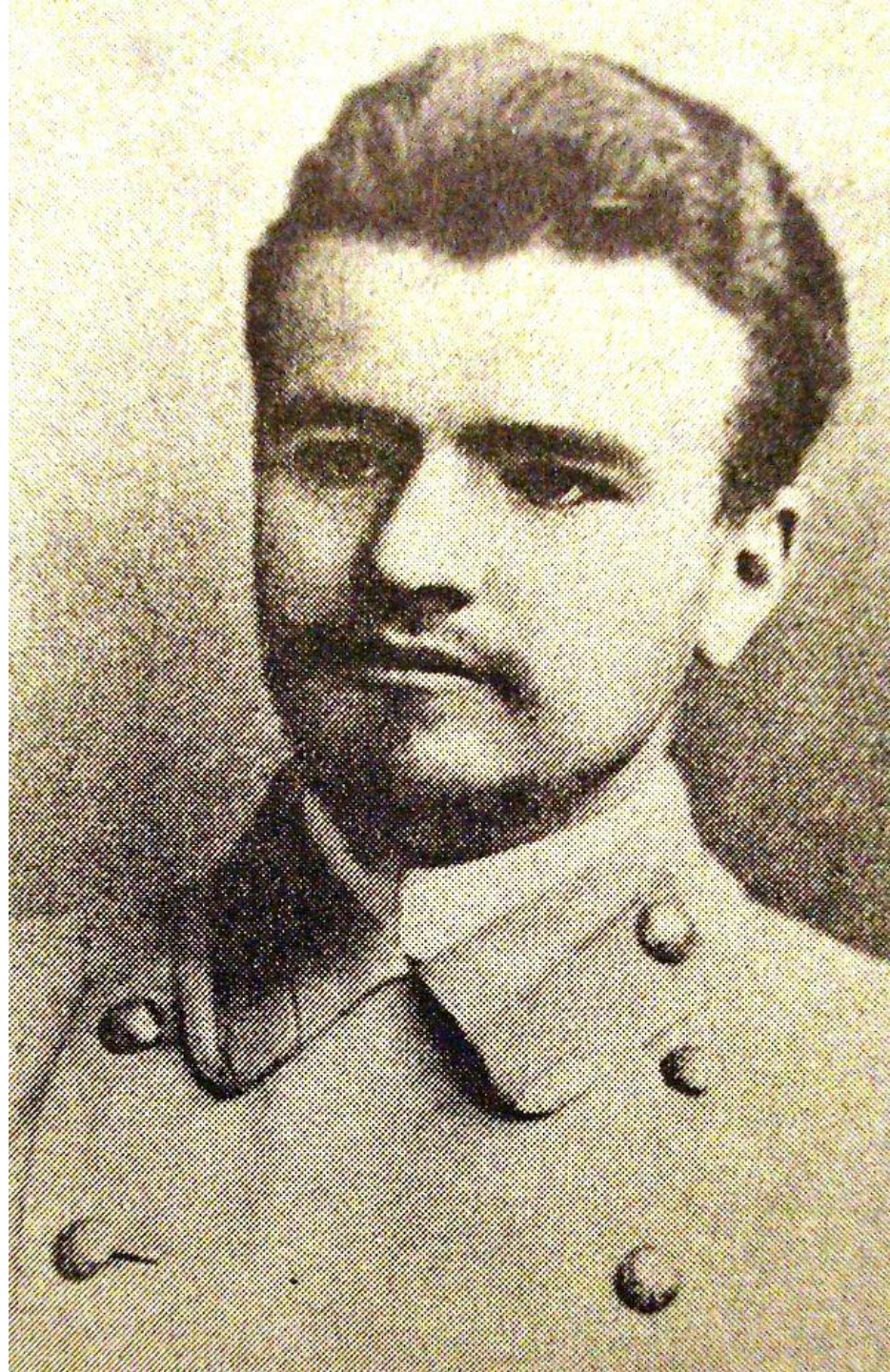
(1866-1934)

Антонович Дмитро Володимирович

(1877-1945)

український історик мистецтва й театру, політичний діяч, син В. Антоновича; один із засновників Революційної української партії.

Дорошенко Дмитро Іванович

(1882—1951)

політичний діяч, дипломат,
історик, публіцист,
літературознавець,
бібліограф. Засновник
«Просвіти» на
Катеринославщині.
У травні-листопаді 1918 —
міністр закордонних справ
Української держави.

Становлення УЦР

- **Офіційне діловодство** УЦР розпочалося **9 березня**, коли обговорювалось питання про виготовлення печатки УЦР, передачу УЦР будинку **Педагогічного музею**, утворення агітаційної школи та ін.
- З часом Рада мала **скликати український парламент** і сформувати звітний перед ним **уряд**.

МІСЦЕВОЙ
ІНСТИТУТ

СВЯТО СВОБОДИ

19 березня 1917

**100-тисячна
маніфестація
патріотичних сил
на підтримку
Української
революції,**

яскрава
демонстрація
піднесення
українського
національно-
визвольного руху,
яка засвідчила його
масовий характер та
устремління
патріотичного
українства до
національного
самовизначення.

Значення Свята Свободи

- М.Грушевський назвав день проведення маніфестації **найяснішим, найрадіснішим днем свого і українського життя взагалі**. У своїх спогадах він констатував:
- *«Мета маніфестації 19 березня була досягнута: вона виявила наглядно й імпозантно, що **українство** — це не фікція в головах гуртка романтиків чи маніяків-інтелігентів, а **жива сила, яка має силу над масами, їх рушає й підіймає**».*
- Свято показало, що **український визвольний рух набув такого розмаху, що УЦР у своєму первинному складі не могла вже розраховувати на успішне керівництво ним**.
- Виникла потреба у перетворенні УЦР на **всеукраїнську національну організацію**.

Становлення УЦР

- 22 березня 1917 р. УЦР видала першу відозву «До українського народу».
- 27 березня 1917 р. керування УЦР перебрав М.Грушевський, після чого вона стала дійсним дійовим центром українського національного руху.

Квітень 1917 р.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНГРЕС

- 6 (19) — 8 (21) квітня 1917 р. відбувся **Всеукраїнський національний конгрес**, який **перетворив Українську Центральну Раду з київської на загальноукраїнську організацію.**
- **Конгрес підтримав ідею автономії України.**
- **8 квітня 1917 р.** проведено **вибори до УЦР 115 депутатів**. Головою УЦР було обрано **М. Грушевського**, заступниками – **В. Винниченка і С.Єфремова.**

Створення Малої Ради

- Того ж дня на перших організаційних зборах УЦР М.Грушевський запропонував обрати **Виконавчий Комітет під назвою Комітет Центральної Української Ради** (пізніше дістав назву **Малої Ради**) у складі **20 чоловік**.
- Головою Комітету було обрано **М. Грушевського**, його заступниками — **Винниченка** та **Єфремова**.

**Груше́вський
Миха́йло
Сергі́йович**

(1866-1934)

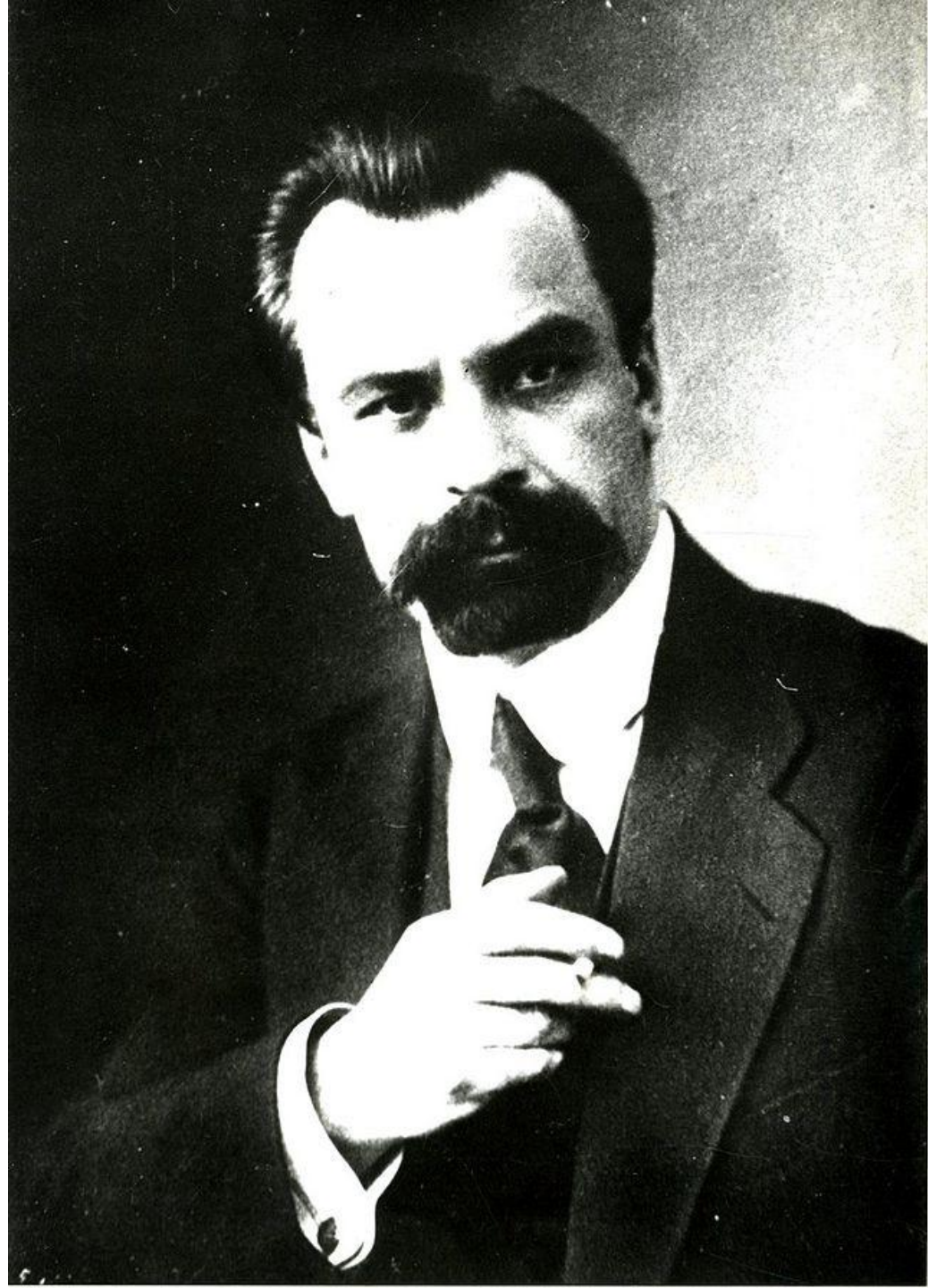

Винниченко Володимир Кирилович

(1880 - 1951)

український політичний
й та державний діяч,
прозаїк,
драматург та **художник**.

**Єфре́мов
Сергі́й
Олекса́ндров
ич**

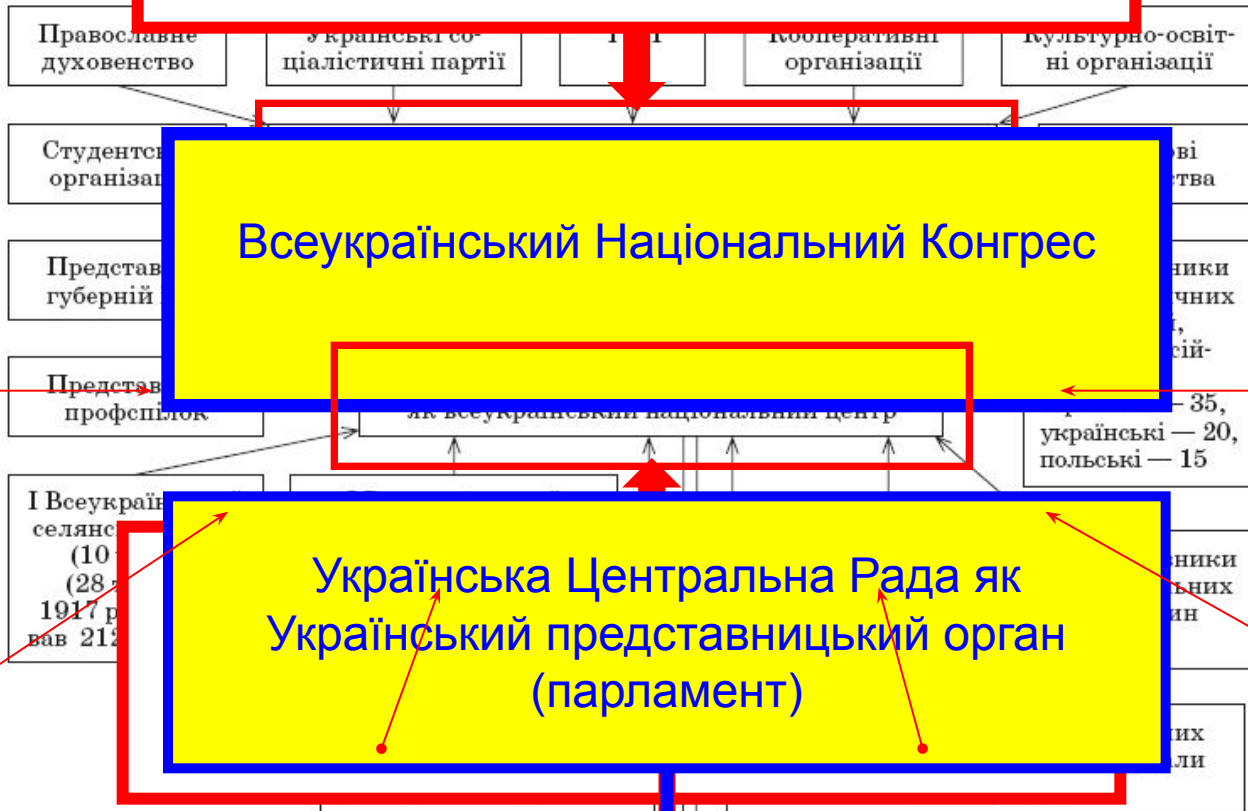
(1876-1939)

Еволюція УЦР: від київської громадсько-політичної організації до українського парламенту

Транс

тральної

Українська Центральна Рада як
київська громадсько-політична організація
національного спрямування

Українська Центральна Рада як український представницький орган (парламент), 882 депутати, які сформувалися в чотири найбільші за кількістю групи:

- представники рад;
- представники соціалістичних партій;
- представники професійних, просвітніх, економічних і національних організацій;
- представники міст та губерній

Структура органів влади УЦР

4. Політичні сили та центри влади в Україні

Весна 1917 р.

Українські політичні партії в 1917 р.

Назва	Лідери	Місце в політичному спектрі	Основні програмні положення
Українська партія соціалістів-федералістів (УПСФ)	Д. Дорошенко, С. Єфремов, А. Ніковський, І. Феценко-Чопівський, О. Лотоцький, С. Шелухін	Центристська, ліберально-демократична	Проголошення широкої автономії України. Розбудова національно-культурного життя. Широкі демократичні права
Українська соціал-демократична робітнича партія (УСДРП)	С. Петлюра, В. Винниченко, І. Мазепа, М. Порш	Ліва, соціал-демократична	Проголошення широкої автономії України як кроку до незалежності. Широке соціальне законодавство
Українська партія соціалістів-революціонерів (УПСР)	М. Грушевський, В. Голубович, М. Ковалевський, О. Севрюк, П. Христюк	Ліва, народницька	Проголошення широкої автономії України як кроку до незалежності. Передача землі селянам
Українська партія соціалістів-самостійників (УПСС)	І. Луценко, І. Липа, О. Макаренко	Права, націоналістична	Негайне проголошення незалежності України. Першочергова увага до розбудови української армії
Українська демократично-хліборобська партія (УДХП)	С. Шемет, В. Шемет, В. Липинський	Права	Проголошення незалежності України. Становлення сильної влади. Приватна власність на землю

Загальноросійські політичні партії, що діяли на українських землях

Назва	Місце в політичному спектрі	Головні програмні положення щодо українського руху
Чорносотенні організації	Ультраправі, російські націоналісти, шовіністи	Відновлення монархії, сильної Російської імперії. Не визнавали існування українського народу і, відповідно, України
Октябристи	Праві, консерватори	Заперечували автономію України
Конституційні демократи (кадети)	Центристи, ліберали	Проголошення демократичних свобод. Заперечували автономію України . Виступали за надання національно-культурних прав українцям
Російська соціал-демократична робітничая партія (меншовиків) (РСДРП (м))	Центристи, соціал-демократи	Проголошення демократичних свобод. Запровадження широкого соціального законодавства. Заперечення автономії України
Партія соціалістів-революціонерів (есерів)	Ліві, народники	Передача землі селянам. Не заперечували автономії України
Російська соціал-демократична робітничая партія (більшовиків) (РСДРП (б))	Ліві, комуністи	Здійснення соціалістичної революції. Усуспільнення власності. Установлення «диктатури пролетаріату». Не заперечували автономії України на період буржуазно-демократичної революції

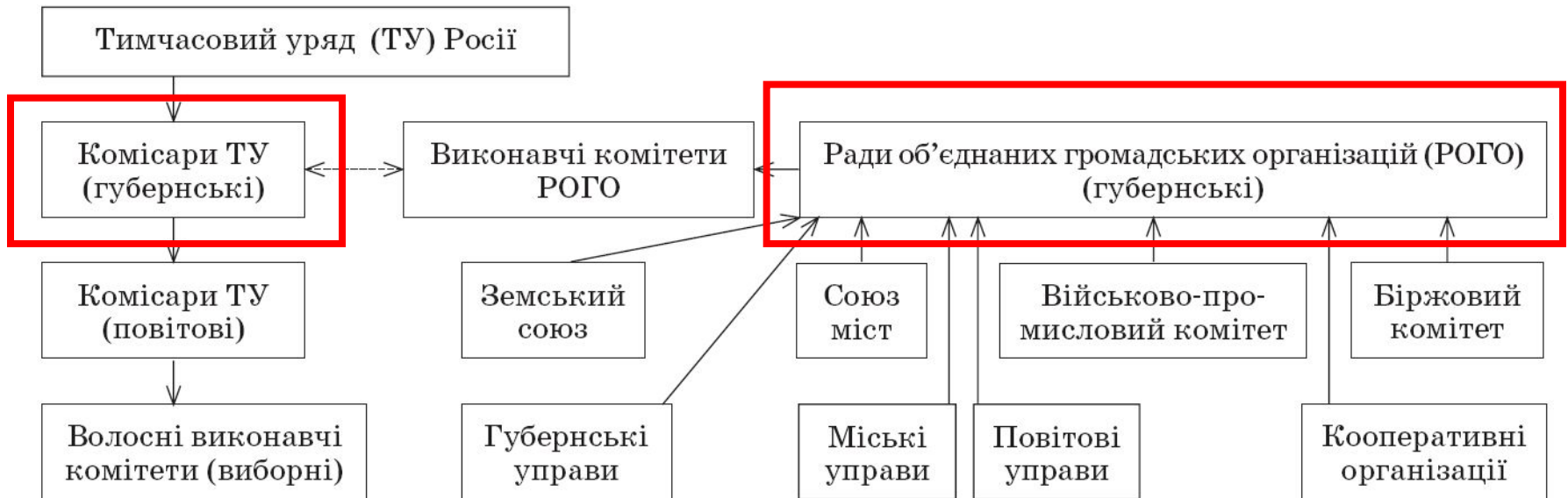

ТРИ ЦЕНТРИ влади в Україні 1917 р.

- **Тимчасовий Уряд і його місцеві органи.**
- **Українська Центральна Рада.**
- **Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів.**

Українські органи Тимчасового уряду

Структура офіційної влади на українських землях після повалення монархії (1917 р.)

Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів

Ради — революційна форма самоорганізації робітництва, солдатських і селянських мас в умовах відсутності досвіду демократичної боротьби.

Кількість і організованість

- Загалом в Україні нараховувалося **250—300 рад.**
- Більшість рад (180) були зосереджені **в Донбасі та великих промислових містах.**
- **Єдиного** керівного **центру** в Україні вони **не мали.**

Позиція керівників рад

- За партійним складом вони були переважно **есерівсько-меншовицькі**. *У міру погіршення ситуації в країні у радах зростає вплив більшовиків.*
- Меншовики та есери вважали ради **тимчасовими революційними органами до скликання Установчих зборів**.
- Більшовики розглядали ради як **органи революційної диктатури** і відповідно прагнули створювати **ради всіх рівнів** — від місцевих до загальнодержавних, які згодом мала б перебрати на себе владу в державі.

5. Початок створення Української Армії

Українізація імперської армії та
створення добровольчих
збройних формувань

ГОЛОВНЕ ПРОТИРІЧЧЯ

- Проблема створення національного війська з самого початку стала своєрідним вододілом серед українських політичних сил. У підходах до його створення склалися дві абсолютно протилежні концепції.
- Товариство полуботківців на чолі з Міхновським, керівники Вільного Козацтва, П.Скоропадський вважали, що військовий рух необхідно використати для створення сильної національної армії, яка зможе стати головною запорукою самостійності України.
- Соціалістична більшість Центральної Ради українську державність зводила лише до автономії України у федеративній Росії і тому заперечувала необхідність національної армії, доводячи непотрібність регулярного війська. На озброєння було взято ідею заміни постійного війська народною міліцією.

Виникнення “Вільного козацтва”

«Вільне козацтво» (березень 1917 р. — квітень 1918 р.) — добровільні військові формування переважно із заможних верств селянства.

Поширені були на території **Київської, Чернігівської, Полтавської, Катеринославської, Херсонської губерній та Кубанського війська.**

Загальна кількість «Вільного козацтва» складала понад 60 тис. осіб.

Перші загони

- Перші загони Вільного козацтва з'явилися навесні 1917 р. на **Звенигородщині (Київська губернія)** як протидія збільшовиченим загонам демобілізованих солдатських та армійських дезертирів.
- Їх створювали за козацьким звичаєм у вигляді **територіальної самооборони** з виборною старшиною.

1-й (повітовий) з'їзд козацтва

- У квітні 1917 в **Звенигородському повіті** відбувся 1-й (повітовий) з'їзд козацтва, на якому були вирішені основні організаційні питання.
- Кошовим отаманом Звенигородського повіту (коша) було вибрано **Семена Гризла**.

Структура козацтва

- На з'їзді було розроблено організаційну структуру, що **копіювала давній козацький устрій**.
- Основою стала сотня, що набиралася з громадян одного села чи міста не молодших за 18 років і не мала чітко означеної кількості.
- **Сотні** (волості) формувалися в **курінь** (повіт), курені — в **полки** (губернії), а полки об'єднувалися в **Кіш** з Генеральною козацькою радою та наказним отаманом на чолі, з козацькою старшиною: осавулом, писарем, хорунжим, скарбником.

Засновники Вільного козацтва **Семен Гризло** (праворуч) та **Никодим Смоктій** (ліворуч)

Поширення вільного козацтва

- **У серпні 1917** року відбулося формування загонів Вільного козацтва в Бердичівському, Уманському, Київському, Канівському, Черкаському, Остерському, Ніжинському та Борзнянському повітах Київської губернії, на Херсонщині, Катеринославщині, Чернігівщині та на Кубані.

Всеукраїнський з'їзд Вільного козацтва

- **3 (16) - 7 (20) жовтня 1917** року в **Чигирині** відбувся Всеукраїнський з'їзд Вільного козацтва, на якому були присутні 200 делегатів, що представляли **60 тисяч** організованих вільних козаків **Київщини, Херсонщини, Катеринославщини, Чернігівщини та Кубані.**
- На з'їзді було обрано **Головну козацьку раду** (Генеральну раду) Вільного козацтва у складі **12** осіб. Керівник ради – наказний отаман. Резиденція - **Біла Церква.**

Почесний і наказний отамани

- Почесним отаманом Вільного козацтва став командувач 1-го Українського корпусу генерал **Павло Скоропадський**.
- Оскільки генерал Скоропадський перебував на фронті, наказним військовим отаманом і генеральним писарем Вільного козацтва було обрано **Івана Полтавець-Остряницю**, який уже в листопаді 1917 року він виступив з планом реорганізації влади і утворення, при опорі на козацтво, **Української Держави на чолі з гетьманом Скоропадським**.

Скоропадський Павло Петрович

(1873-1945)

український громадський,
політичний діяч, військовик.

Походив з козацько-старшинського роду Скоропадських. Офіцер армії Російської імперії. Учасник російсько-японської (1904—1905) та Першої світової воєн (1914—1918). Гетьман Української Держави (29 квітня — 14 грудня 1918). Один із лідерів та ідеологів монархічного гетьманського руху.

Полтавець- Остряниця Іва́н Васи́льович

(1890–1957)

український військовик та політичний діяч, консерватор, монархіст-гетьманець, нащадок козацького роду гетьмана Якова Остряниці, офіцер російської царської армії в роки Першої світової війни, наказний отаман Вільного Козацтва України (1917–1920).

Ад'ютант гетьмана Павла Скоропадського. Генеральний писар Української Держави (1918), отаман Українського національного козачого товариства (1920–1936), у 1926 р. обраний Гетьманом Самостійної Соборної України, отаман Українського Вільного Козацтва (1936–1942), (Українського Національного Козацького Руху (1942–1945), отаман Запорізької бригади УВК Української Національної Армії.

Український військовий клуб імені гетьмана Павла Полуботка

Українська військова громадсько-політична організація самостійницького спрямування, створена **Миколою Міхновським** та його прихильниками, що діяла в Україні у **березні-липні 1917 року** і мала на меті українізацію військових частин, дислокованих на території України, та створення українських збройних сил.

Міхновський
Микола
Іванович

Створені клубом полки

- Перший Український козачий полк імені гетьмана Богдана Хмельницького, створення якого поклало **початок українізації** імперської армії.
- Другий український імені гетьмана Павла Полуботка козачий полк.

Всеукраїнські військові з'їзди

I — 18-21 **травня** 1917 р. в Києві.

II — 5-10 **червня** 1917 р. в Києві.

III— 2-12 **листопада** 1917 р. в Києві.

І Всеукраїнський військовий з'їзд і створення українського генерального військового комітету

- **І Всеукраїнський військовий з'їзд** відбувся з 18-го по 21 травня 1917 року в Києві.
- В роботі з'їзду узяло участь близько **900** делегатів з різних військових частин, українських груп, товариств та організацій армій всіх фронтів, Балтійського і Чорноморського флотів, а також окремих гарнізонів і округів України.
- Основною **метою** з'їзду було **підтвердження постанов Всеукраїнського Національного Конгресу**, який проходив місяцем раніше.
- Учасники з'їзду обрали **Український генеральний військовий комітет** на чолі з **Симоном Петлюрою**.

**Сімон
Васильович
Петлюра**

(1879 — 1926)

II Всеукраїнський військовий з'їзд

- II Всеукраїнський військовий з'їзд відбувся в Києві з 5-го по 10 червня 1917 року.
- В роботі з'їзду узяло участь **2308** делегатів, які репрезентували понад **півтора мільйона вояків-українців російської армії**.
- Головою з'їзду було обрано **В. Винниченка**. З'їзд прийняв ряд резолюцій політичного і військового характеру. Делегати зажадали, щоб Тимчасовий уряд визнавав розпорядження Української Центральної Ради і **запропонував УЦР негайно приступити до організації самостійних державних і військових структур.**
- З'їзд вирішив якнайшвидше розробити **план українізації війська** і вжити всіх заходів для негайного втілення його в життя.
- На з'їзді було обрано **Тимчасову Раду Військових Депутатів** у складі 132 чол., яка **увійшла до складу УЦР**.

III Всеукраїнський військовий з'їзд

- III Всеукраїнський військовий з'їзд відбувся з 2-го по 12 листопада 1917 року в Києві. В роботі з'їзду узяло участь близько **3-х тисяч** делегатів з різних військових частин.
- На з'їзді було ухвалено рішення **«негайно проголосити повну незалежність України і приступити до створення Української армії».**
- 7 листопада з делегатів з'їзду було сформовано **полк**, який став в розпорядження Центральної Ради. Зброя та набої були вилучені з заводу «Арсенал». Командиром полку був призначений поручик **Микола Ґалаґан**. До полку також приєдналися юнкери юнкерського піхотного училища в Києві.
- Полк у ході боїв 11-13 листопада у Києві **розбив військові частини штабу Київської Військової Округи**, які підтримували повалений Тимчасовий уряд і придушив **спробу заколоту більшовиків у місті**.
- **Постанови з'їзду значною мірою вплинули на рішення Української Центральної Ради проголосити Українську Народну Республіку.**

Всеукраїнські військові з'їзди:

Перший – 17.05.1917 р., 700 делегатів утворили Український Генеральний Військовий Комітет (УГВК), закликали до українізації війська (а не створення самостійного);

Другий – 18-23.06.1917 р., 2500 делегатів, не зважаючи на заборону Керенського, розширили УГВК, обрали Тимчасову Військову раду як складову УЦР. На з'їзді проголошено I Універсал УЦР;

Третій – 2-12.11.1917 р., 3000 делегатів, яких вітали закордонні військові місії, вимагали проголосити самостійну УНР (7.11.1917 р. оголошено III Універсал УЦР).

Українізація армії

У серпні 1917 року за наказом генерала Корнілова внаслідок українізації **34-й корпус** під командуванням Скоропадського перетворено на **1-й український**.

Повна українізація **20-ти дивізій та кількох десятків запасних полків** відбулася згідно зі спільним вересневим наказом Олександра Керенського та Верховного головнокомандувача генерала Духоніна. Така різка зміна у ставленні Тимчасового уряду до «українського питання» відбулася через те, що **Центральна Рада під час перевороту на чолі з генералом Корніловим підтримала Тимчасовий уряд**. Окрім того, українізація армії ставала перепорою впливу реакційних російських офіцерів та більшовицької пропаганди на армію.

1-й український корпус

- 1-й український корпус нараховував близько **60 тисяч вояків**. Він складався з двох дивізій, 8 піхотних полків та 2 гарматних полків.
- Командиром корпусу став **Павло Скоропадський**, начальником штабу корпусу — генерал-майор Яків Сафонов. Командування корпусу було звітним перед Генеральним секретаріатом військових справ Української Центральної Ради.
- 1-й український корпус був **найбільш боєздатною частиною УНР наприкінці 1917 року**. Він дислокувався в районі Білої Церкви, Бердичева, Фастова і Вінниці.
- Під час більшовицького повстання в Києві він **перекрив шлях червоним частинам 2-го гвардійського корпусу**, що прямував на Київ. В районі Вінниці українці роззброїли більшовизованих солдат і відправили їх ешелонами в Росію.

Галицько-Буковинський курінь. 1-й Курінь Січових Стрільців. (11.1917—02.1918)

- **Галицько-Буковинський Курінь Січових Стрільців** зорганізовано у Києві **у листопаді 1917** з колишніх **полонених** українців, що вийшли з австро-угорської армії, з метою захищати Центральну Раду перед наступом більшовиків; командир — сотник **Григорій Лисенко**;
- У грудні-січні брав участь у боях під Бахмачем і в Києві, далі захищав уряд УНР під час відступу до Житомира.
- Відтоді й аж до кінця існування формації Січових Стрільців нею незмінно командував полковник **Євген Коновалець**.
- Наприкінці січня 1918 Галицько-Буковинський Курінь Січових Стрільців брав участь у придушенні Січневого

Лисенко Григорій

Пполк. Г. Лисенко

Коновалець Євген Михайлович

(1891 — 1938)

ПОЛКОВНИК

Армії УНР,

командант УВО,

**голова Проводу
українських**

націоналістів (з 192

7) перший

голова **ОУН**.

